De Zuid Afrikaan

VEREENIGD MET DE VOLKSVRIEND.

DEEL 54. KAAPSTAD, ZATURDAG, 27 DECEMBER, 1884. NO. 4,538.

Publieke Verkooping

TER PLAATSE

TWEE KUILEN,

ALIAS

HET KRUIS

DE Ondergeteekende, besloten hebbende in het vervolg het Publiek te verrassen, door Jaarlijks eene Verkooping te houden, zal op

Maandag, 12 Januarij,

TE BEGINNEN TEN 10 URE V.M.

Doen Verkopen de volgende

Losse Goederen en Vee in uitstekende conditie:

20 Slagt- en Trekossen, waaronder een Kleurspan (Rood)
100 Schapen en Bokken, geschikt voor den Slagter
10 Rij- en Trekpaarden, in goede orde voor werken
1 Schimmel-Hengst, geschikt voor het Dekken van Ezel-Merries
4 Enkele- en 1 Dubbele-voor Ransoms Ploeg, 1 Wagen, 2 Karren, en verscheidene andere Artikelen te veel om te melden.

Verder voor Rekening van Mej. J. C. STRASHEIM.

1 Kapkar, 1 Open do., 2 Dubbele IJzeren Ledekarren, 1 Enkele do., 1 Mahoniehouten Kast, 1 Brood do., 2 Waschtafels, 2 Eettafels, 12 Stoelen, 2 Kleederkasten, 1 Achtdagsche Klok, 1 Stel Tuigen, 1 Zadel en Toom, compleet, 1 Koperen Ketel en Komfoor. Het gewone Assortiment Eet- en Keukengereedschap.

2 Ezels, 1 Paard, 3 Koeijen met Kalveren, in volle Melk, 9 Aanteel-beesten.

Ververschingen en Ruim Krediet. Komt dus Vrienden en vergeet den 22 December niet.

C. A. STRASHEIM.

"The Rest," 8 Dec. 1884.

ZUID-AFRIKAANSCHE

KONINKLIJKE MAILDIENST

De "Castle Mail Packets" Maatschappij.

DE Stoomboten dezer Linie vertrekken van Kaapstad naar **Londen** om den anderen Dingsdag, via **Madeira** en **Plymouth**, te **Sint Helena** en **Ascencion** aanleggende op bepaalde tusschentijden.

Dec. 24.—GRANTULLY CASTLE, Kapt. C. H. YOUNG.
Jan. 7.—DRUMMOND CASTLE, Kapt. J. D. JEFFRIES, R.N.R.

ANDERSON MORISON
Agenten.

UNION LINIE

KONINKLIJKE MAILDIENST

UNION STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ (BEPERKT).

DE Mailbooten der Maatschappij vertrekken van Kaapstad naar **Engeland**, **Via Madeira**, om den anderen **Woensdag**, te 4 uur n.m., te **St Helena** en **Ascension** als onder aanleggende.

31 Dec.—TROJAN, Kapt. LARMER.
14 Januarij—SPARTAN, Kapt. WAIT, R. N. R., via St. Helena.
28 Jan.—ATHENIAN, Kapt. WARLEIGH.
11 Feb.—MOOR, Kapt. CAINES, R.N.R., via St. Helena en Ascension.
25 Feb.—TARTAR, Kapt. TRAVERS.
11 Maart—MEXICAN, Kapt. BAINBRIDGE, via St. Helena.

Voor Vracht of Passage vervoege men zich ten Kantore der Maatschappij, Adderleystr. THOS E. FULLER, Algemeen Bestierder voor Zuid Afrika.

UNION

Stoombootmaatschappij,

(BEPERKT.)

Pleizierkaartjes.

KERST- en NIEUWEJAARS-VAKANTIE KAARTJES voor Mosselbaai, Port Elizabeth, Kowie en Oost Londen (bruikbaar voor de terugreis bij betzij een Stoomboot van de Castle- of de Union-Maatschappij, tot den 31sten Januarij), zullen uitgereikt worden van af heden tot het einde des jaars tegen ENKELEN PRIJS VOOR DE DUBBELE REIS. Schoolkindren, die voor de Vakantie naar Huis gaan, tegen denzelfden prijs volgens ouderdom.

Doe aanzoek ten Kantore der Maatschappij, Adderleystraat.

THOS. E. FULLER,
Algemeen Bestierder voor Zuid Afrika.

10 December 1884.

OVERLEDEN, op den 7den dezer, te Vettivier, dist. Riversdale, aan de inflammatie, WILLEM ABRAHAM JANSE VAN RENSBURG, in den ouderdom van 60 jaren, 6 maanden en 16 dagen.

OVERLEDEN, op den 19den dezer, aan zijne woning te Paarl, de WelEd. Heer JOZUA J. LE ROUX, in den ouderdom van 75 jaren, 3 dagen.

De Wed. J. J. LE ROUX.

GELD,

VAN £500 tot £10,000 op EERSTE VERBANDEN op Plaatsen binnen de Kolonie, tegen Lage Rente, is verkrijgbaar op aanzoek bij:

JOHAN JANSEN & Co.
Makelaars en Algemeene Handels Agenten.
Standard Bank Gebouwen,
Kaapstad.

Stukvaten en Kuipen.

DE Ondergeteekende maakt aan het geeerd Publiek bekend, dat hij bereid is om bestellingen van eenige hoeveelheid Stukvaten en Kuipen uit te voeren. Heeft op handen Klaargemaakte Kajatenhouten Trap-, Onder-, Rij- en Moerbalies, en Emmers.

Let op het Adres:

D. J. du TOIT,
Wellington Station.

A. NUTTALL,

17, ST. GEORGESTRAAT,

KAAPSTAD.

DAMES EN HEEREN

HAARKNIPPERS-

EN

KLEEDKAMERS.

De Beste!
De Schoonste!
De Goedkoopste!

IN DER DAAD DE

Beste Salons in de Stad.

EEN SPECIALITEIT.

BELEEFDHEID en DEZELDE PRIJS voor een ieder.

Vederen en Bont in Groote Verscheidenheid altijd in Voorraad.

JACOT & PRILLEVITZ,

No. 3, Kerkstraat,
KAAPSTAD,

Voor KERSTMIS EN NIEUWJAARS Geschenken.

PAARLSCHE

Wijn en Brandewijn Maatschappij.

DE JAARLIJKSCHE ALGEMEENE BIJEENKOMST van Deelhebbers zal plaats hebben

OP VRIJDAG, 16 JAN. AANST.,

'S MORGENS TEN 10 URE,

Ten einde van Directeuren een Verslag te ontvangen van de werkzaamheden gedurende het afgeloopen jaar, Drie Directeuren te kiezen in plaats van de WelEd. Heeren B. P. DE PLESSIS, D. F. MARAIS en P. J. DE VILLIERS, en twee anderen in plaats van de WelEd. Heeren H. J. HUGO en D. J. VAN DER SPUY welke aftreden doch weder herkiesbaar zijn.

Alsmede om volgens Art. 48 van de Acte van Overeenkomst te besluiten omtrent de verdere voortduring der Maatschappij, voorts om eene beleening van £10,000 in belang van de Maatschappij aangegaan te bekrachtigen en de noodige authorisatie daartoe te verleenen.

Op last van Directeuren,
I. A. J. ROOS, LZOON,
Secretaris.

Paarlsche Wijn en Brandewijn Maatschappij Kantoor, 15 Dec. 1884.

WAARSCHUWING.

DE ondergeteekende geeft hiermede kennis dat hij van of heden niemand zal toelaten te JAGEN op zijne plaats NIEUWE RUSH, in de Afdeeling van Malmesbury, zullende de overtreders zonder onderscheid in regten vervolgd worden

Jan P. LOUW.

Malmesbury,
16 December, 1884.

KOSTSCHOOL

TE

BLAUWVALLEI,

NABIJ WELLINGTON.

AAN het einde van het jaar zullen er eenige PLAATSEN voor Kostleerlingen beschikbaar zijn. Termen: £30 per jaar, schoolgelden, wasschen, beddegoed ingesloten; vooruit te betalen bij het begin van elk Kwartaal. Men wende zich bij tijds tot den ondergeteekende.

M. J. STUCKI,
Hoofdonderwijzer.

EXECUTEURSKAMER.

PUBLIEKE VERKOOPING

VAN ZEER KOSTBAAR

VAST- EN LOSGOED,

IN DE

STAD SWELLENDAM.

In den Boedel van Wijlen den Wel-Ed. Heer J. Z. HUMAN.

DE DIREKTEUREN, als Executeuren Testamentair in dezen Boedel, zullen per Publieke Veiling doen Verkoopen, op

ZATURDAG, 17 JAN. 1885,

TE 10 URE V.M.,

I. Het VAST EIGENDOM van den Overledene, bestaande uit:—

(a). Zijne Welbekende, Prachtige en Hechtgebouwde Familiewoning met Dubbele Verdieping, bevattende Zeven Groote en Luchtige Kamers, Provisiekamer, Kombuis, enz., met een Grooten Kelder beneden; de noodige Buitengebouwen, als Koetshuis, Stallen, enz., alle onder Galvanisch IJzer, met een fraaijen Boomgaard en Tuin annex.

(b). Een Groot Huis in onmiddellijke nabijheid van de Woning van het Meisjes School-Te Huis, op het oogenblik zeer goed Verhuurd.

(c). Een Huis met Dubbele Verdieping, onder Galvanisch IJzer, gelegen in de Mainstraat van de Stad, tegenwoordig bewoond als een Woonhuis en Winkel, bevattende een goed aantal Kamers, Kombuis, Dispens, enz.

(d) Zeker ERF met COTTAGE, KOETSHUIS en STALLEN er op, ook gelegen in de Mainstraat.

(e) Zekere TWEE PERCEELEN GROND, in de nieuwe stad, gemerkt Nos. 1 en ½ van No. 2, Blok F. Op beide Perceelen zijn Gebouwen opgerigt, die een goede huur opbrengen.

Bovenstaande Eigendommen bieden een goede gelegenheid voor Kapitalisten voor veilige geldbeleggingen, te meer daar de Gebouwen alle in uitmuntende orde zijn, en gedurende eenigen tijd geen reparatie zullen behoeven.

II. Het HUISRAAD en LOSGOED, bestaande uit Eet-, Zij- en Ronde Tafels, Leuning- en andere Stoelen, met Veren Zittingen, IJzeren en Stinkhouten Ledekanten, Kleed- en Toilettafels, Waschtafels, Toilet- en andere Spiegels, Vederen Bedden en Beddegoed, Kleederkasten, Kasten, Glas- en Aardewerk, Keukengereedschap, enz.; alsook een fraaije Phaeton, Karren, Tuigen, enz.

III. De LEVENDE HAVE, bestaande uit:—Een Paar Goedgedresseerde Koetspaarden, Een Pony, Zes Uitmuntende Melkkoeijen, een aantal Bokken en Boklammeren,

EINDELIJK:

Een groot en verscheiden Assortiment Nuttige Artikelen, te veel om op te noemen.

Bonus zal gegeven worden.

F. J. BROERS, Secretaris.

De Heeren DANIEL & Co., Afslagers.

"ZUID-AFRIKAAN" ALMANAK.

TEGEN het Nieuwe Jaar zal een BLAD-ALMANAK in verband met de "ZUID-AFRIKAAN" worden uitgegeven. Daarvoor bestemde Advertentien moeten zonder verzuim worden ingezonden.

HOFMEYR & REGTER.

6 Nov. 1884.

WENTZEL & SCHLESWIG,

APOTHEKERS EN HANDELAARS IN DROGERIJEN

OPVOLGERS VAN

C. SCHMIETERLOEW & CO.,

KAAPSTAD.

DROGERIJEN EN MEDICIJNEN van de Beste Kwaliteit; Pharmaceutische en Chirurgijn's Benoodigdheden, Patente Medicijnen, Parfumerie en Artikelen voor het Toilet, enz., enz.

Leveranciers van Homœopathische en Hollandsche Medicijnen
Fabrikanten van Sodawater, Limonade en Medicinale soorten Spuitwater.

MILLS & GRILL,

HEBBEN PAS ONTSCHEEPT,

Ex "Pembroke Castle" en andere pas aangekomen Schepen,

232 PAKKETTEN HANDELSWAREN,

BEHELZENDE:

Galvanische Emmers, Dito Baden, IJzeren Ketels, Kastrollen, Roosters, Braadpannen, Koffijmolens, Roskammen, Borstelwerk, Messenwerk, Zadelwerk, Tondelhoozen, Mestvorken, Hagel, Percussiedopjes, Parafine-Kaarsen en een Assortiment

ALGEMEENE IJZERWAREN,

En hebben bovendien een Goed Geassorteerden Voorraad

Zachte en Fijne Goederen.

21, STRANDSTRAAT.

Paarlsche Brandassurantie en Trustmaatschappij.

PUBLIEKE VERKOOPING

VAN EEN

Kostbaren Handelsstand,

IN DE

NOORDER PAARL.

In den Insolventen Boedel van GABRIEL GIDEON ROSSOUW.

OP MAANDAG, 29 DECEMB. 1884.

I. VASTGOED,

ZEKERE ERVEN met de daaropstaande Gebouwen, bevattende twee Ruime Woningen, grooten Winkel, Pakhuis, Stal, enz., allen onder IJzeren Dak en in suffisante orde, en waar sedert jaren eene algemeene Handelsbezigheid gedreven is. De Gronden zijn beplant met een grooten Wijngaard, eene verscheidenheid Vruchtboomen, Groenten- en Bloementuinen, enz., met VOLOP WATER.

II. Toonbank, Rakken, Glazenkasten, enz., alsmede de gewone verscheidenheid HUISRAAD.

BONUS! BONUS!!

J. J. DE VILLIERS, A.P.zn.,
Eenig Curator.

J. Fred. Pentz & Co., Afslagers.

Tegelijkertijd zullen Verkocht worden 1 Kap- en Twee Open Karren, 2 Uitmunmunterde Paarden, Tuigen, enz., aan den Insolventen Boedel van J. F. JOUBERT toebehoorende.

DE SINGER FABRIEK MAATSCHAPPIJ.

De grootste Naaimachine-Fabriekanten ter Wereld.

☞ Er worden nu meer dan een halve millioen jaarlijks verkocht!

DE GROOTE VERKOOP levert het overtuigendst bewijs van de gewildheid en waarde van deze beroemde Machines, en is toe te schrijven aan de reputatie die zij zich hebben verworven voor **Uitmuntendheid van Maaksel, Sterkte en Prachtigen Steek en voor hare volkomene Bruikbaarheid voor alle soorten van Naaiwerk.**

SINGER'S NAAI MACHINES

Prijs van £5 5s.

Kontant van £5.

Kunnen gehuurd worden met de keuze van te Koopen door het betalen van 5s. PER WEEK.

GEEN HUISHOUDING behoort zonder een dezer Familie-Machines te zijn die voor alle soorten Naaiwerk ongeëvenaard zijn. Zoo eenvoudig, dat een kind er mede werken kan.

FABRIEKANTEN behooren de Manufaktuur-Machines te zien. Zij zijn onovertroffen voor Fabriek of Werkwinkel.

WAARSCHUWING.

PAS OP VOOR NAMAAKSELS! Er worden pogingen aangewend om ze aan den onbehoedzame te Verkoopen onder het voorwendsel dat ze op een "Singer Stelsel" of "Systeem" zijn.

Om niet bedrogen te worden Koope men slechts ten Kantore der Maatschappij of van hare geautoriseerde Agenten.

DE SINGER FABRIEK MAATSCHAPPIJ.

HOOFDKANTOOR IN ZUID-AFRIKA:

22 GROENTEPLEIN, KAAPSTAD.

Takken te Port Elizabeth, Oost Londen, Kimberley en Durban (Natal).

GEORGE FINDLAY & CO.

HEBBEN ONLANGS ONTVANGEN

BRANDRAM'S BESTE BLOEM VAN ZWAVEL

IN VATEN VAN 200 EN 100 LB.

EN HEBBEN TE KOOP TEGEN LAGE PRIJZEN.

TUIGBESLAG, Zadelmakersgereedschap
BLIKSLAGERSGEREEDSCHAP, Blikkenplaten, Blik in Staven, Soldeerbouten
BLADKOPER, Bodems en Deksels voor Koperen Distilleer Ketels, Geelkoperen Soldeersel, Bladgeelkoper
OVAAL STALEN HEINING DRAAD, Standaards, Kookkagchels, "Hot Plates
"CRADLE" ZEISEN, Zeismessen, Sikkels, Zeisslijpsteenen
WIJNGAARDSCHOPPEN, Spuiten
McDOUGALL'S SCHAPENDIP, Schaapscharen
WIJNPOMPEN, Pompen voor Besproeijing en voor het Drenken van Vee, Middenpunt vlietende Pompen
GALVANISCH IJZEREN NETWERK.

IJZERPAKHUIZEN 15 GRAVESTRAAT, KAAPSTAD

Graven! Graven! Graven!

L. H. TWENTYMAN & CO.

BIEDEN THANS HET GEEERD PUBLIEK HUNNE

BEZENDING GRAVEN

AAN, BESTAANDE IN:

DE BEROEMDE "VINEYARD SPADE," "DIAMOND," "LYNDON," "SHAMROCK," "GEGOTEN STALEN," EN ALSOOK:

MESTVORKEN en SCHOPPEN.
Wijngaard SNOEIMESSEN, en een Grooten Voorraad ALGEMEENE IJZERWAREN

GRAVEN! GRAVEN! GRAVEN!

---

360 Extra Vette Schapen en Bokken.

OP MAANDAG, 29 DEZER,

ZULLEN bovenstaande Schapen en Bokken PUBLIEK WORDEN VERKOCHT op de PLAATS van den heer C. P. MARAIS, P. W. Zoon, nabij STELLENBOSCH.

P. J. BOSMAN, P.W. Zoon,
Afslager.

Stellenbosch,
22 December, 1884.

SHERIFF'S SALES.

CAPE TOWN.

In the Suit between GEORGE WILLIAM STEYTLER, in his capacity as Secretary of the Colonial Orphan Chamber and Trust Company, Plaintiff, and THE CAPE TOWN CLUB, Defendant.

IN Execution of the Judgment of the Supreme Court in the above Suit, a Sale will be held at the corner of Burg-street, on Tuesday, the 6th day of January, 1885, at 11 o'clock in the forenoon, of the following viz.:—Furniture for Reception-room, Reading-room, Comittee-room, Billiard-room, Library, Lot of Books and Periodicals, Table, Chairs, Billiard Table complete, Set of Gas Lamps, &c., &c.

JOHN J. GRAHAM,
High Sheriff.

High Sheriff's Office,
22nd December 1884.

KAAPSTAD.

In Zake tusschen GEORGE WILLIAM STEYTLER, in zijn hoedanigheid van Secretaris der Kol. Weeskamer & Trustmaatschappij, Eischer, en "THE CAPE TOWN CLUB," Verweerder.

IN Executie van Gewijsde van het Hoog Geregtshof in de bovengemelde Zaak, zal Verkooping worden gehouden op den hoek van de Burgstraat, op Dingsdag, den 6den Januarij 1885, ten 11 uur v.m., van het volgende, nam.:—Meubelen voor Receptiekamer, Leeskamer, Comitékamer, Biljartkamer, Bibliotheek, Lot Boeken en Tijdschriften, Tafels, Stoelen, Biljarttafel compleet, Stel Gaslampen, enz., enz.

JOHN J. GRAHAM,
Opperbaljuw.

Kantoor van den Opperbaljuw,
22 December, 1884.

DISTRICT OF MOSSEL BAY.

In the Suit between JOHANNES GERHARDUS OTTO and others, Plaintiffs, ANDRIES HERCULES FERREIRA, Defendant.

IN execution of the Judgment of the Supreme Court in the above Suit, a sale will be held at "Grootzorgfontein," in said District, on Monday, the 29th day of December, 1884, of the following, viz.:—Household Furniture, Farm and Garden Implements, &c., &c.

JOHN J. GRAHAM,
High Sheriff.

High Sheriff's Office,
22th December, 1884.

DISTRIKT MOSSELBAAI.

In Zake tusschen JOHANNES GERHARDUS OTTO en anderre Eischers, en ANDRIES HERCULAS FERREIRA, Verweerder.

IN Executie van Gewijsde van het Hoog Geregtshof in de bovengemelde Zaak, zal Verkooping worden gehouden te "Grootzorgfontein," in het gezegde Distrikt, op Maandag, den 29sten December, 1884, van de volgende Goederen, namelijk:—Huisraad, Boerderij- Tuingereedschap, enz., enz.

JOHN J. GRAHAM,
Opperbaljuw.

Kantoor van den Opperbaljuw,
22 December, 1884.

IEDER DIE LIJDENDE IS AAN

RHEUMATIEK,

Jicht of Rheumatische Jicht,

Behoort het volgende te lezen:—

Wonderbare Genezing van Rheumatiek

Colesberg, 24 September, 1884.

Waarde Heer,—Ik kan niet nalaten u mijn dank te betuigen voor de hulp die ik aan uw RHEUMATICURO te danken heb. Omtrent twaalf maanden geleden ging ik naar Jagersfontein en werd Superintendent van de gevangenis, waarna ik twee hevige aanvallen had van Rheumatische koorts. Omtrent zes maanden geleden kwam ik naar Colesberg, en had steeds een steek van de oude aanvallen die ik te Jagersfontein had gehad, en omtrent vier maanden geleden kreeg ik Rheumatiek in hevigen graad en leed vreeselijken pijn, met slaaplooze nachten en mijn linker knie zoo erg dat ik vreesde dat een permanente stijfheid van het gewricht het gevolg zou zijn. Mijn handen kon ik haast niet gebruiken. Ik probeerde alles, beide inwendig en uitwendig, maar niets hielp; ik kreeg zelfs geen tijdelijke verlichting. Een avond zag ik den catalogus der Tentoonstelling door en zag uw advertentie. Ik zond terstond om een bottel RHEUMATICURO, die ik op Zaturdag, den 20sten September ontving. Dien nacht nam ik een dosis en ik gevoelde dadelijk verlichting. Den volgenden dag ging ik er volgens de voorschriften mede voort en gevoelde mij zoo wel dat ik zonder pijn kon loopen. Ik ging voort de medicijn te gebruiken en kan nu zeggen dat ik gezond ben. Ik zal echter nog een bottel nemen om de genezing volkomen te maken. Ik beschouw den uitslag wonderbaarlijk, en allen moeten u (onder God) dankbaar zijn dat gij zulk een schat hebt uitgebragt voor de lijdenden aan die pijnlijke ziekte. U nogmaals dankende voor de mij door uw *Rheumaticuro* verschafte verlichting, verblijve, enz.

THOS. GEO. WALKER.

Den Heer JAMES JONES, Kaapstad.

Honderden andere Getuigschriften kunnen indien noodig getoond worden; maar bovenstaande is voldoende om ieder te overtuigen van de wonderbaarlijke heilzaamheid van RHEUMATICURO.

RHEUMATICURO

is het groote Zuid Afrikaansche middel tegen Jicht, Rheumatiek en Rheumatische Jicht.

Het is ook zeer heilzaam voor Rheumatische Hoofdpijnen, Lendenjicht, Zinkings, Pijn in het Hoofd en Aangezigt, enz.

Een enkele dosis nu en dan genomen zal jaren lang een aanval afweren.

Bij alle Apothekers tegen 2s. 6d. per bottel, of direct per post voor 1s. extra per bottel.

Alleen bereid door J. JONES, A.P.S., Groot Britt, Langestraat, Kaapstad.

PAARLSCHE MUNICIPALITEIT.

KENNISGEVING.

De GROOTE KWARTAALSMARKT Alhier
ZAL GEHOUDEN WORDEN
Op DINGSDAG, den 30sten dezer,
EEN AANVANG TE NEMEN
'S MORGENS TEN HALF ZES URE.

Op last van Commissarissen,
H. G. F. ENSLIN, Secretaris.
Municipaal Kantoor, Stadhuis, Paarl,
16den December, 1884.

Teekenen van den Tijd.

De Ondergeteekenden bieden nu het Koloniale Publiek
AAN
NETTE EN DUURZAME
WASCHTAFELS.
6S. 6D.
ELK.

VOORZIEN van Handdoek-Rak en Lade. De Inwoners van Kaapstad en Buitendistrikten worden uitgenoodigd hunne **Uitgebreide Vertoonkamers** te komen bezigtigen alwaar de Grootste Voorraad

MEUBELEN

in Zuid Afrika te zien is. Bezoekers behoeven niet bevreesd te zijn dat zij lastig zullen worden gevallen door verzocht te worden om te koopen, daar het de wensch van de Eigenaars is dat hun Magazijn beschouwd zal worden als zijnde eene

Tentoonstelling van Koloniale Meubelen.

In dit Magazijn zal men vinden een Grooten Voorraad Engelsche en andere Meubelen, Beddegoed, Tapijten, Corticine en Huiselijke Benoodigdheden in groote verscheidenheid.

D. ISAACS & Co., ondernemen goede Meubelen te verkoopen tegen minder Geld dan waarvoor inferieure Artikelen elders worden verkocht en wenschen hun die koopen willen de raadzaamheid op het hart te drukken om hunnen Voorraad te bezigtigen met het doel om de prijzen met die van andere huizen te vergelijken. Daar er geen ander dan goed uitgedroogd Hout in dit Etablissement wordt gebruikt kunnen zij met vertrouwen elk artikel waarborgen.

Het is de gewoonte dezer Firma om alle goederen te merken tegen
NETTO KONTANTE PRIJZEN
EN
Van dezen Regel wordt niet Afgeweken.

D. ISAACS & CO.
88, 90 EN 92. LANGEMARKT-STRAAT.

De Waal & De Kock

LANDEN NU
HOLLANDSCHE HOUTEN KOORNSCHOPPEN, Sikkels, BY en IB, enz.—Zeismessen en Steenen.

Tuinschoffels, allerlei maten—Boschpikken—Kielhouwers—Delfvorken—Graven
Houten Kruiwagens, beste Koloniale—IJzeren Kruiwagens
Looden Pijp, alle maten—"Striptin"—Lood, Hagel, Dopjes, enz.
Koperen Gallon-Bekers—Toppen en Bodems voor Brandewijnketels
Best Galvanisch Dakijzer, alle maten, Gooten, Afleiders, enz.
Grease—Teer—Verf—Olie—Vernis—Spijkers—Bouten—Moeren—Schroeven
Patente Broodmessen—Am. Karns en Worststoppers
IJzeren Ledekanten—Katels en Kinderkatels
Baden: Spons, Slipper en Galvanische—Emmers en Gieters
Borstelwerk, alle soorten—Kwasten—Bezems, enz.
Zeilkribben—Portmanteaux—Concertinas, prijzen laag—Spiegels—Schilderijen.

IJZERPAKHUIS, BURGSTRAAT KAAPSTAD.

A. BOND EN BOERENVEREENIGING.

NU VERKRIJGBAAR,
BIJ DE ONDERGETEEKENDEN,
Exemplaren van de Algemeene Constitutie van den A. Bond, tezamen met de Provinciale Constitutie voor de Kaapkolonie.
HOFMEYR & REGTER.
Groentenplein, Kaapstad.

AAN BOEREN.

R. M. ROSS & Co., BIEDEN NU TE KOOP AAN

RANSOME'S PLOEGEN, Enkele, Dubbele, Drie- en Viervoor.
RANSOME'S 342 PLOEGEN, met Balken en Wieler.
RANSOME'S 343 PLOEGEN.
HOWARD'S Enkele, Dubbele, Drie- en Viervoor PLOEGEN.
AMERIKAANSCHE PLOEGEN, Nos. 19, 20, 21, 22, 23, 25 en 26.
AMERIKAANSCHE HEUVEL PLOEGEN, 0.00, BL, A2.
R. M. ROSS & Co's Verbeterde DUBBELE ZWEEDSCHE PLOEGEN, met Hefboomen.
R. M. ROSS & Co's PATENTE WIJNGAARD PAARDENHARKEN.
HOWARD'S ZIG-ZAG EGGEN, voor Ligten en Zwaren Grond.
SCHAREN en toebehooren voor al de bovenstaande.

R. M. ROSS & Co's vertooning van Landbouwgereedschap, Stoommachinerie enz., is dagelijks open in hunne Vertoonkamer.

R. M. ROSS & Co. Strand-straat, Kaapstad

F. J. BRUERS, Secretaris.

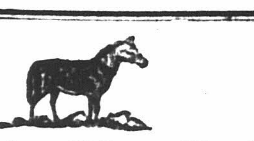

50 Eerste Klas Ezels,
GELEERD.
Op Maandag, 5 Jan. a.s.,

ZULLEN opgemelde Ezels publiek worden verkocht te KLAPMUTS STATIE. Zij zijn in extra goede conditie en de aandacht van koopers wel waardig.

W. S. McCORMACK.
Paarl, 26 Dec. 1884.

J. S. MARAIS & CO., AFSLAGERS.

"DE PROTECTEUR"
BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ,
MARKTPLEIN.

Opgerigt den 29sten September, 1838

KAPITAAL £70,000.

De heer PAUL DE VILLIERS, President.
" " CHARLES TORRIANO VOS, Vice-President
En de heeren

J C HOFMEYR,	J H HOFMEYR, J J zn.
F J B LANGERMAN,	J C WESSELS,
W S DARTER,	ISAAC P H VAN DER POEL.
R MYBURGH,	

De heer G W STEYTLER, } Auditeuren.
" " S V HOFMEYR, }
S. J. DE KOCK,
Secretaris

De Zuid-Afrikaan.

ZATURDAG, 27 DECEMBER 1884.

DR. CLARKE OVER BECHUANALAND.

ELDERS in ons blad zal men een vertaling vinden van een geschrift van Dr. Clarke, den bekenden vriend der Z. A. Republiek, dat tot dus ver hier slechts weinig bekend is, schoon Dr. Jorissen er reeds iets van vermeld heeft in een brief in de *Volksstem* dien wij, in der tijd, verkort hebben overgenomen. Wij geven hier het eerste gedeelte er van, en zullen de rest in onze eerstvolgende nommers overnemen, zoodat die onzer lezers die in de zaak van Bechuanaland en Dr. Clarke's oordeel er over belang stellen, verstandig zullen doen met die nommers te bewaren totdat zij het geheel voor zich hebben. Het is voor de Hollandsch-sprekende Afrikaners, hetzij onderdanen van Hare Majesteit de Koningin of burgers van Vrijstaat of Z. A. Republiek, zeer troostrijk te ontwaren dat er althans enkele mannen in Engeland zijn genoeg vrij van vooroordeelen en genoeg bekend met het wezen der dingen om een behoorlijk oordeel over de Zuid Afrikaansche kwestie te vellen, en tevens bezield met dien echt Engelschen zin die het niet verdragen kan dat, onder den dekmantel van humaniteit, eenig gedeelte van het ras in welks handen de toekomst der wereldbeschaving rust door een Regering als de Britsche wordt tegengewerkt. Later, als het geheel van Dr. Clarke's geschrift aan onze lezers is voorgelegd, zullen wij er op terugkomen. Thans zouden wij ons tot een aanbeveling er van beperken, ware het niet om ééne opmerking van den schrijver die, toen hij ze maakte, welligt juist was, en die stellig juist behoorde te zijn, maar waarvan wij vreezen dat zij het niet langer is. Dr. Clarke spreekt van "Afrikaanders van alle nationaliteiten" die zich vereenigen zullen tegen de "bemoeial en beknoeial politiek die zoolang den boventoon heeft gevoerd in het Britsche Koloniale Kantoor betrekkelijk Z. Afrikaansche zaken." Had Dr. Clarke het debat der Wetgevende Vergadering aangehoord over het voorstel der tegenwoordige Regering omtrent Bechuanaland, hij zou bevestigd zijn in zijn gevoelen. Toen was iedereen het eens dat het land onder geen zendelingheerschappij maar veeleer onder die der Kolonisten moest staan. Was hij thans hier, dan zou hij een verblinding onder het meerendeel zijner hier gevestigde landgenooten ontwaren die ze hem als een vereeniging van jingodom en zendelingspartij zou doen voorkomen. Nationale verblinding is trouwens in de geschiedenis der volken, en vooral ook in die van Engeland, geen ongewoon verschijnsel; maar er gaat steeds gevaar meê gepaard, en spoedige genezing is dus in allen deele wenschelijk.

DE FEESTDAGEN.—Heden geven wij, van wege de feestdagen, slechts een halve krant uit, en is buitendien ons kantoor gesloten. Van de feestdagen moet het drukkersgilde zoowel profiteren als elk ander gedeelte van het menschenras; en dit is ook de reden waarom sommige belangrijke brieven en mededeelingen, die wij gaarne heden zouden geplaatst hebben, tot ons volgend nommer moeten blijven.

PREEKBEURTEN OP MORGEN.—Groote Kerk: 's morgens, Ds. Steytler; Engelsch, Ds. Steytler; 's avonds, Dr. Kotzé.—Nieuwe Kerk: 's morgens en 's avonds, Ds. Luckhoff.—Zeepunt: Dr. Kotzé.—Papendorp: 's morgens en 's avonds, Eerw. Smeer.

WORCESTER LANDBOUWGENOOTSCHAP.—Wij vernemen dat het plan bestaat de eerste tentoonstelling van dit Genootschap te houden te Worcester op den 25sten Maart aanstaande.—*Worcester Advertiser.*

DE MAILBOOT "SPARTAN" is gisteren namiddag ingekomen en brengt geen belangrijk nieuws. Ons berigt er van moeten wij tot Dingsdag laten overblijven. Onder de passagiers voor de Kaapstad zijn de heer en jongej. Hiddingh.

SPOORWEGONGELUK.—De binnenlandsche bladen zijn gisteren later dan gewoonlijk ingekomen wegens een spoorwegongeluk aan Breede rivier, waar eerst van verteld werd dat er een aantal lieden bij was omgekomen, maar waarvan het blijkt dat er slechts twee personen bij gekwetst zijn. Met de ware toedragt der zaak is men zeer geheimzinnig.

IN DE KERSTDAGEN is een soldaat, waarschijnlijk ten gevolge van den Kaapschen wijn, op de Parade in slaap gevallen, waar eenige rondloopers hem zijn schoenen en kousen uittrokken om dezen voor brandewijn om te ruilen; maar de politie heeft ze reeds beet. Een vrijwilliger die het Kasteel uit wilde, en den schildwacht die dit niet wilde toelaten een opstopper gaf, heeft een steek met een bajonet gekregen die zijn denkbeelden omtrent krijgstucht waarschijnlijk een heel eind helderder zal maken.

CERTIFIKAAT HERDRUKT.—"Bij mijn lang verblijf in Zuid Afrika leed ik hevig aan de heerschende ooginfiammatie. Alle middels bleven vruchteloos, totdat ik Dr. Romershausen's Oog-Essens (verkrijgbaar bij Dr. C. F. Juritz & Co.) gebruikte, en nu ben ik volkomen er van genezen, zonder dat er sporen van zwakheid achter gelaten zijn.—Get. C. Hugo Hahn, Zendeling Rijnsch Genootschap."—*Adv.*

VEEL DRUKTE was er met de feestdagen niet, maar in de stad had men die gewone optogten met of zonder muziek die een filozoof—en men weet dat de Kaapstad een geheel genootschap van filozofen bevat,—steeds doen peinzen wat toch eigenlijk de reden kan zijn dat men er aan doet, maar die voor de harten van sommige onzer gekleurde broeders iets uiterst bekoorlijks schijnen te bevatten.

GENERAAL SIR L. SMYTH heeft Woensdag de Inniskilling Dragonders geïnspecteerd, en na de inspectie hen toegesproken, te kennen gevende dat zij, uit Sir Charles Warren's nota, wisten wat deze bedoelde, en dat Sir Charles Warren een man van zijn woord was, die niets minder en ook niets meer deed dan wat hij had voorgenomen. De *Cape Times* acht dit een waarschuwing van den Generaal, dat de mannen van Land Gosen, in weerwil van de zending der Ministers, door Generaal Warren geen haar beter zullen behandeld worden dan toen hij over hun zaak aan den Minister van Koloniën schreef. *Wij* verbeelden ons dat Generaal Smyth, als hij soldaten toespreekt, meer denken zal aan hetgeen van hen verwacht wordt en hun pligt is, dan aan het lot der Gosenieten, en dat de zin zijner woorden geen ander kan zijn geweest dan, al mogt het denkbeeld van wraak over Majuba te nemen den Engelschen soldaat welkom zijn, en al liepen hier praatjes dat daartoe plan bestond, het uit de nota van Sir Charles Warren bleek dat de taak die het leger te vervullen zou hebben, zich tot Bechuanaland beperkte.

REUTER'S TELEGRAMMEN.

ONDERZEESCHE TELEGRAAFDIENST.

DE "ATHENIAN"

LONDEN, 25 DEC.—De stoomboot *Athenian* is l.l. Woensdag te 12 ure 's middags van Madeira op reis naar Zuid Afrika vertrokken.

STELLENBOSCH.

(Van een Correspondent.)

23 Dec. 1884.

De verdaagde vergadering van het Stellenbossche Landbouwgenootschap is heden, den 23sten dezer, gehouden. Een groot getal der comité-leden werd tot beoordeelaars gekozen.

De prijzen blijven dezelfde als die in het gepasseerde jaar, met eenige bijvoegingen. Belanghebbenden kunnen op aanvraag bij den secretaris een lijst bekomen.

Elk lid dat zijn subscriptie heeft betaald zal geregtigd zijn op een vrij toegangkaartje, dat hem door den secretaris eenige dagen vóór de vertooning zal worden toegezonden.

Als naar gewoonte verwacht men een uitmuntende vertooning van groenten, vruchten, konfijten, paarden, beesten, schapen, en het voornaamste zal wezen verbeterde wijnen. Men verwacht ook dat er veel machinerie en artikelen van Koloniale nijverheid zullen worden vertoond, en vertrouwt dat de leden zich meer er op toe zullen leggen prijzen uit te loven voor produkten die uitgevoerd kunnen worden, als daar zijn olijfolie, krenten, rozijnen, drooge vruchten enz., zoodat de stapelprodukten van het distrikt niet langer zich slechts zullen bepalen bij wijn en brandewijn; en dat het Ministerie alle Koloniale produkten, te worden vervoerd per trein, tegen een zeer lagen prijs zullen vervoeren, zoodat de menschen die ver af wonen tegen een billijken prijs kunnen voorzien worden. Ten slotte zal het vervoer per trein grooter en grooter worden en de ledige trucks die heen en terug gaan zullen altoos beladen zijn.

Onze gewezen Koloniale Secretaris, de heer Montagu, heeft het postgeld op 4d. gebragt door de geheele Kolonie, daar het voor dien tijd van Beaufort West naar Port Elizabeth 7d., naar de stad 10d., naar Tulbagh 14d., naar Worcester 16d. was, enz. Menigeen was van oordeel dat de verandering de Koloniale inkomsten zou verminderen, terwijl het daarentegen zeer vermeerderd is, zoodat wij thans slechts 2d. hebben te betalen. Zoo zal het ook zijn indien de vracht van de treinen verminderd wordt; alsdan zal het vervoer gedurig vermeerderen en daardoor ook de inkomsten, en vele armen zullen er voordeel bij behalen.

GROOT DRAKENSTEIN.

(Van een Correspondent.)

24 December, 1884.

Volgens gewoonte hebben wij gisteren onzen jaarlijkschen bazaar, ter ondersteuning van kerk en school alhier gehad, en alhoewel men, wegens de gedrukte tijden en den lagen prijs van wijn, geene bijzondere verwachtingen had, nogthans heeft de uitslag de waarheid van de stelling: "dat men dikwijls buiten den waard rekent" bevestigd. Immers, het bedrag dat er door opgebragt werd is, alles in aanmerking genomen, zeer bevredigend. Toen wij, kort voor zonsondergang, den uitslag vernamen, deed het ons onwillekeurig aan vroegere dagen denken, toen de limoenen overvloedig en wijn en brandewijn op prijs waren. Eendragt en zamenwerking hebben den bazaar van dit jaar een volkomen succes gemaakt en wij wenschen de ingezetenen van Groot Drakenstein geluk met hunne welgeslaagde pogingen in het bijeenbrengen van het noodige voor het nuttige werk dat zij zich ten doel hebben gesteld—het onderwijs. Waarlijk, om honderd-vijf-en-twintig pond (£125) in deze schaarsche tijden en in eene kleine wijk als deze te maken, is geen kleinigheid en toont ten volste aan wat eendragt vermag.

Het deed ons verwonderd opkijken toen wij het bedrag vernamen; wij hadden lang niet zooveel verwacht; want naar onze nederige meening, was de vertooning van handwerk, vruchten en groenten, behalve aardappelen, schraler zelfs dan verleden jaar; doch toen ons werd gezegd dat een Kaapsch schaap opgeveild door de afslagers, de heeren De Villiers Faure & Co., en opgevijzeld en opgejaagd door dien schralen jongenheer, die zich op zoo eene uitmuntende wijze van zijn pligt gekweten heeft, p.m., drie-en-twintig pond (£23) had opgebragt, was onze verwondering ten einde. Het geheim was opgelost! Want, zeiden wij, indien één schaap zooveel behaalt is het geen wonder dat de som zoo groot is! Wij behoeven naauwelijks de tentoongestelde artikelen bij name te noemen, genoeg zij het te zeggen dat er eene groote verscheidenheid was en dat alles zoo goed van de hand ging, dat er, behalve levende have, heel weinig voor de afslagers overbleef.

De dames, die het, tusschen haakjes gezegd, geducht warm moeten gehad hebben, hadden haar werk goed verrigt en hare koopwaren aan den man gebragt, of omgekeerd! Een flink middagmaal, tegen twee shillings, werd door eenige der dames bereid, iets dat grooten bijval vond, en ook zeer in den smaak van de kleinen viel, die, nadat de grooten zich te goed gedaan hadden, toegelaten werden tegen "sixpence!"

Het overschot werd aan de gekleurden verkocht tegen zooveel per bord, zoodat elkeen in de kans stond om een goedkoop en tevens overvloedig maal te bekomen. Of het nu het "dinner" was, dan wel het goede en verblijdende nieuws dat brandewijn reeds vijftien pond (£15) per legger was, dat bijgedragen heeft om den bazaar van dit jaar een succes te maken, zullen wij aan den lezer overlaten; intusschen brengen wij onzen dank toe aan Hem "die de harten neigt," en zonder wiens zegen niets kan of zal slagen; aan de lieve dames voor hare onmisbare hulp en onvermoeiden ijver gedurende den ganschen dag; den directeuren voor de getrouwe wijze waarop zij zich van hunnen pligt gekweten hebben; het publiek voor deszelfs milde ondersteuning; aan de weinige vrienden van elders voor hunne deelneming, en laatst doch niet het minst aan de geachte en vriendelijke afslagers voor hun gratis verrigte diensten!

A1.

HET FIJNE VAN DE BECHUANALANDSCHE QUESTIE.

Nu een ieder als overvloeijende is van de Bechuanalandsche questie en het blijkt dat slechts weinigen een regt begrip er van hebben, meenen wij onzen lezers geen ondienst te doen met hun een vertaling voor te leggen van Dr. Clarke's welberedeneerd boekje: "The Transvaal and Bechuanaland." Die de talrijke aanhalingen welke de doctor uit Blaauwboeken doet aandachtig doorleest, zal moeijelijk kunnen gelooven dat Montsioa en Mankoroane die kinderen der onschuld zijn, waarvoor zij nu in Engeland worden aangezien. De doctor schrijft aldus:—

De Regeringloosheid die thans bestaat in Bechuanaland en de warme of of liever tergende toon van sommige der dépêches welke laatst zijn gewisseld tusschen het Britsche Koloniale kantoor of zijne beambten en de Transvaalsche Regering betreffende de oorzaken van die Regeringloosheid verdienen meer aandacht dan zij thans trekken; want van het wijze en billijke der regeling van de tegenwoordige moeijelijkheden en van de in de toekomst te volgen staatkunde zullen de vriendschappelijke betrekkingen der Engelsche en Hollandsche Afrikaansche bevolking en de vrede en voorspoed van Zuid Afrika grootendeels afhangen.

De tegenwoordige toestand van zaken is veroorzaakt door een onderlingen oorlog tusschen Koranas, Barolongs en Batlapins en door de pogingen der differente opperhoofden om de opperheerschappij over de stammen te bekomen, zoowel als door de knoeijerij van blanke speculateurs en gelukzoekers.

Een koddige combinatie van evangelischen en jingoes dringt bij de Regering er op aan om tusschen beide te komen en het land te annexeeren en de oude politiek van de Transvaalsche Regering te bekladden is weer druk aan den gang. Tusschenkomst van onzen kant beteekent een nieuwe Zuid Afrikaansche oorlog, alsook het volgen van een politiek die waarschijnlijk zou uitloopen op een oorlog tusschen de Engelsche en Hollandsch-Afrikaansche bevolkingen, of liever tusschen de Afrikaanders van alle nationaliteiten en de steunpilaren van die bemoeial- en beknoeial politiek die zoolang den boventoon heeft gevoerd in het Britsche Koloniale kantoor betrekkelijk Zuid Afrikaansche zaken. Ik behoef wel niet aan te wijzen, dat zulk een oorlog meer zou kosten aan geld en bloed dan eenige voormalige oorlog dien wij in 't land hebben gevoerd, en dat er een vreeselijke verantwoordelijkheid rust op hen, die, hetzij belangloos of wegens partij-bewegingen, trachten zulk een ramp te veroorzaken.

Om de Transvaal te verdedigen tegen de aanvallen van den heer Forster en van hen die dat land thans belasteren, wil ik nu trachten aan te toonen, en wel voornamelijk door aanhalingen uit onze eigene officieele documenten, dat de tegenwoordige toestand van Bechuanaland het onvermijdelijk gevolg is van de onverstandige staatkunde, door onze eigene Koninklijke Commissie te Pretoria gevolgd; dat de leidslieden der Boeren de Commissarissen hebben gewaarschuwd dat de door hen voorgestane staatkunde wel verre van de zaken te regelen, de bestaande wanorde slechts zou vergroten, en dat de leidslieden der Boeren in dat opzigt niet alleen stonden. De Gouverneur van de Transvaal en de Gouverneur van Griqualand, en diegenen onzer ambtenaren die op de hoogte van zaken waren, hadden ons reeds vroeger gewaarschuwd, en feiten en gebeurtenissen hadden bereids het onstaatkundige en onregtvaardige bewezen van het stelsel dat toen moedwillig op nieuw werd aangenomen, niettegenstaande de protesten van Naturellen zoowel als van Boeren. Alzoo laken wij nu hen die lijden door onze eigene dwaasheid.

De Transvaalsche Regering heeft altoos aanspraak gemaakt op dit zoogenaamd Bechuanaland als een gedeelte van haren Staat en het is altoos door hare onderdanen bewoond. Toen de Boeren er, meer dan 50 jaren geleden, aankwamen, was de plek zoo goed als ontvolkt. Het land was afgeloopen door Moselikatsi en de bewoners waren verdreven. Moselikatsi viel ook de Boeren aan, doch zij klopten hem. In 1873 verkrachtten wij de Zandrivier Conventie en de Bloemfonteinsche Conventie, annexeerden de Diamantvelden en maakten van Bechuanaland een terrein voor den naijver van de Hollandsch Afrikaansche en Engelsche beambten en fortuinzoekers van Zuid Afrika. Teregt bestempelde de heer Froude dien stap als "welligt het schandelijkste voorval in de Britsche Koloniale geschiedenis." Wij hebben ons zelfzuchtig en schandelijk gedrag erg moeten bezuren. Het heeft geleid tot het meerendeel van onze Zuid Afrikaansche moeijelijkheden, en tot de vele oorlogen welke ons en de Kaapkolonie zoo duur te staan zijn gekomen zonder eenige vruchten af te werpen.

Dit zoogenaamde Bechuanaland werd tot onlangs genoemd de "Keate Award Territory," wegens eene uitwijzing (Award) gedaan door Gouverneur Keate van Natal, als scheidsregter in de Bloemhofsche arbitrage-zaak. Men stelde voor, dat een disput tusschen zekere Naturellenhoofden en tusschen sommige dier Naturellenhoofden en de Transvaal zoude worden beslecht bij arbitrage. President Pretorius consenteerde. Een arbiter, de heer Campbell, werd aangesteld door ons; de andere, de heer O'Reilly, door de Transvaal; terwijl de heer Keate scheidsregter zou zijn. De heeren Campbell en O'Reilly konden niet overeenstemmen en Gouverneur Keate deed de einduitspraak. De Transvaalsche Regering weigerde zich daaraan te onderwerpen, omdat de uitspraak niet alleen klinkklaar onregtvaardig was, maar ook omdat de heer Campbell, de arbiter, en de heer Keate, de scheidsregter, zich tot geïnteresseerde partijen hadden gemaakt—de heer Campbell door voor een erfpacht van drie pond 25,000 acres van het gedisputeerde gebied te ontvangen of te koopen, en Gouverneur Keate door Waterboer en diens gebied op te nemen in het Britsche Rijk, in strijd met de plegtige traktaten, welke wij vrijwillig hadden aangegaan. President Burgers toonde voorts aan dat sommige der Naturellenhoofden niet eens waren ondervraagd om hunne aanspraken te staven; dat een gedeelte was toegewezen aan Mankoroane, op grond dat hij grootopperhoofd der Batlapins zou zijn, terwijl Botlasitsie Gasibone, niet Mankoroane werkelijk groot opperhoofd was; doch dat het land eigenlijk in 't geheel niet aan de Batlapins behoorde; de oudste Naturellenbewoners waren de Korannas, waarvan de oude Massouw grootopperhoofd was en dat de grond van dat oude hoofd was weggegeven zonder dat hij er iets van wist of was geraadpleegd; dat dat grootopperhoofd der Barolongs, indien iemand aanspraak had op dien titel, Moshette was, terwijl de uitwijzing die waardigheid toewees aan Montsioa; en dat de Transvaalsche burgers er op hunne plaatsen hadden gewoond, voordat de Naturellen er opdaagden. Het bleek, dat sommige der documenten waarop de uitwijzing was gegrond onmiskenbare falsiteiten waren, daar het watermerk bewees, dat het papier was gemaakt drie jaar later dan de daarop geschreven datums. Doch ik behoef niet in de merieten van deze uitwijzing te treden, daar onze eigene beambten nu tamelijk algemeen erkennen dat dezelve, in vele opzigten, onregtvaardig en onverdedigbaar is, en het gegronde van het meerendeel van President Burgers beweringen ook is toegegeven door onze beambten, die over het distrikt gesteld waren. Zoo erkent Kolonel Moysey, dat Botlasitsie Gasibone "werkelijk van hooger geboorte was" (C. 3098, p. 105); en ter vergadering van de Koninklijke Commissie, toen hem gevraagd werd "Wie is het groot opperhoofd (der Barolongs) volgens Naturellengebruik en regt?" antwoordde Kolonel Moysey: "Ik verlaat mij op hetgeen ik zie in 't Blaauwboek der Bloemhofsche arbitrage en daar wordt Moshette genoemd als Grootopperhoofd en gezegd, dat hij als zoodanig werd geboren" (C. 3219, p. 80); en zelfs de jonge Montsioa, die er was om zijn vader te vertegenwoordigen, erkende voor de Commissie dat zijn vader geen regt had op die positie en dat Moshette's stam vóór dien van zijn vader telde. Doch het gewigtigste getuigenis ten gunste van President Burgers' stelling werd verschaft door Sir Th. Shepstone, toen deze Gouverneur van de Transvaal was, in zijne depeche van 18 Julij 1878 (C. 2220, p. 109, 110), alwaar hij zegt:—

"De Keate-uitwijzing geschiedde in het denkbeeld dat daardoor regt werd gedaan aan de Naturellen en dat dezelve zou dienen om den vrede des lands te bevorderen; maar inderdaad maakte dezelve hen, in vele gevallen, over aan blanke grondschagcheraars en fortuinzoekers, en in alle gevallen aan de regeringloosheid van onderlinge disputen, omdat het, uit den aard der zaak, onmogelijk was voor een scheidsregter om de regten van elken stam uiteen te zetten of daarvoor zorg te dragen. Ik waag het, het gevoelen te uiten dat de geest der uitwijzing het best zou worden nagekomen door de jurisdictie der (Transvaalsche) Regering uit te breiden over de gansche oude uitgestrektheid der Transvaal en door genoeg grond af te bakenen voor elk der stammen, die thans het deel bewonen, dat is afgesneden door de Keate-uitwijzing."

Hij ried aan, dat dit zoogenaamd Bechuanaland weder formeel zou worden ingelijfd bij de Transvaal, daar, naar hetgeen hij had gezien van de Naturellen,

"Ik tot de slotsom ben geraakt, dat zij om hun eigen bestwil, zoowel als om het onze, behooren geplaatst te worden onder een hooger gezag dan hun eigen. Wanneer er geen algemeene opgewondenheid is, zooals er nu bestaat, die meer of min dient om hen te vereenigen tegenover de blanken, breken er twisten onder hen uit, die dikwijls worden aangeblazen door onder hen wonende blanken. De twisten van den eenen stam met den anderen verhinderen niet alleen allen vooruitgang en verbetering,"

maar zijn schadelijk voor de blanke zamenleving.

In 1878, toen deze depeche werd geschreven, was er een oorlog uitgebroken. Botlasitsie Gasibone en diens Batlapins hadden de Griqua's geholpen, die in opstand waren tegen ons bestuur. Zij trokken ons grondgebied binnen en vermoordden onze onderdanen. Onze krijgsmagt volgde hen naar hun land en klopte hen. Mankoroane trachtte toen de schuldige Batlapins te dekken en werkte hun vlugt in de hand. Zie hier Kolonel Lanyons rapport omtrent het onderwerp (C. 2220, p. 162):—

"Juist terwijl ik op het punt stond van naar Taku te vertrekken kwam het berigt dat de Provincie was aangevallen door een gemengde magt van Botlasitsie Gasibones volk en Koloniale Kaffers uit het Noord Westen. Deze afdeeling nam en ledigde het pakhuis van den heer Thomson, dien zij allerwreedaardigst vermoordden. Ik vernam ook dat Mankoroane, een bevriend opperhoofd, aan deze afdeeling had vergund zijn stad (Taungs) te passeeren met haar bebloede handen en met haren buit.

"Bij mijn terugkomst had ik een onderhoud met Mankoroane, en ik wees hem er op dat door zijn toedoen de Regering de schuldigen niet had kunnen vatten, hoewel hij daartoe om onze hulp had gevraagd en wist dat wij reeds tot in de nabijheid genaderd waren; dat ik hem niet kon vrijpleiten van het verschuilen der schuldigsten, terwijl hij anderen had opgeofferd; dat hij aan plunderaars, die het gebied der Koningin hadden aangevallen en Hare onderdanen hadden vermoord had vergund met bloed aan hunne handen en met hun buit door zijn stad te trekken; dat ik onder deze omstandigheden van hem verwachtte, dat hij de schuldigen zou vatten en ook de schadevergoeding van 1000 stuks vee betalen voor het gruwelijke gepleegde kwaad."

En Kolonel Warren, die drie maanden later werd gezonden met eene andere magt om de moordenaars te grijpen, rapporteert aldus (C. 2454, p. 30):—

"De troepen kwamen allen in den nacht van 15 November en den morgen van 16 November te Taungs bijeen. Ik had Luitenant Bethell vooruit gezonden met brieven aan Mankoroane, om dezen te verwittigen van onze nadering op weg naar anders plaatsen, om hem gerust te stellen, daar er ijverig was rondverteld dat Taungs zou worden aangevallen, omdat hij zoo halstarrig de rebellen en moordenaars die wij aan het opzoeken waren had weggestopt in zijn land. De ontduikende manier waarop hij gedurende de laatste maanden had gehandeld gaf inderdaad een schijn van waarheid aan de vertellingen; want het kon niet betwijfeld worden, dat terwijl hij ons de eene hand toereikte als onze bondgenoot, hij de vijanden der Britsche Regering hielp met de andere.

"Ik legde aan Mankoroane uit, dat zijn gedrag slechts voor twee verklaringen vatbaar was—hij was óf niet in staat óf niet gewillig om ons als een opregte bondgenoot te bejegenen. Hij antwoordde, dat hij reeds sedert jaren te zwak was geweest om het beheer dat hij zich als groot opperhoofd had toegeëigend uit te oefenen over andere hoofden en dat hij geen andere magt bezat dan die door middel van de Britsche Regering, en nu zelfs geen beheer had over de grensdorpen van zijn eigen stam, daar er onder hen opperhoofden waren die aanspraak maakten op den voorrang boven hem. Dat hij om die redenen niet kon verhinderen, dat de vijanden der Britsche Regering kwamen onder zijn eigen volk, dat hij zonder den sterken arm der Regering zijn volk niet kon beheeren, dat hij wenschte te zijn onder de Britsche Regering, en dat dat het verlangen was van het volk, dat hij vond dat wet en orde langzamerhand te niet gingen onder al de Bechuana stammen.

"De eigenaardige positie van Mankoroane wordt te meer in 't oog loopend, vergeleken met de wakkere maatregelen welke het opperhoofd Mathlabani in staat is te nemen. Mathlabani, die slechts een klein opperhoofd is, woonachtig omtrent zes mijlen van Taungs en die Mankoroane niet erkent, kan aan wagens en ossen komen voor 't gebruik der Britsche Regering en biedt aan om ons te helpen met 250 krijgslieden op eene kennisgeving van twee dagen, indien vereischt; terwijl Mankoroane voorgeeft in dit jaargetijde niet in staat te zijn om wagens, ossen of berijdbare paarden te bekomen en tot dus verre geen krijgslieden kon uitzenden om ons te helpen, hoewel hij daartoe meer dan een week geleden instructien ontving. Dit is te opmerkelijker, daar onze troepen meer dan 2000 stuks vet vee, behoorende aan Mankoroane, hebben gepasseerd bij de veeposten te Takoon en Taungs en vele van zijne manschappen goed gewapend hebben gezien."

In een zijner speeches over dit onderwerp in het Britsche Lager Huis beweerde de heer Forster, dat Mankoroane altoos onze getrouwe bondgenoot was geweest, en dat het lafhartigheid van de ergste soort zou zijn, hem in de handen zijner vijanden te laten vallen; doch deze rapporten schilderen hem volstrekt niet in die rol af.

De heer Forster beschreef de Batlapins ook als een hoog beschaafd christelijk volk, met een grooten uit- en invoerhandel; en sommige van de Zendelingspartij verzekeren ons "'t is een hooge beschaving die door een lagere beschaving verwoest wordt," zijnde de Boerenbeschaving, volgens hen, een lagere soort! Ik wil ook dit aan de Blaauwboeken toetsen. Op 13 Mei, 1878, zond Sir Bartle Frere een rapport over dezen zelfden stam naar Engeland, dat was opgesteld door een Gouvernementslandmeter in Griqualand West, die door de Regering van dat gewest was afgevaardigd om "schikkingen te maken voor een gestadigen toevoer van vrije arbeiders voor de mijnen te Kimberley." Die heer rapporteerde aldus (C 2220, pp. 47, 75):—

"De Batlapins zijn een zeer vadsig ras. Hun land wordt bewerkt en hun vee opgepast door slaven. Zij hebben eenig denkbeeld van een toekomstigen Staat, maar hun weinige grove godsdienstige gebruiken zijn alle geconnecteerd met tooverij.

"Gelijk ik verwachtte is er naauwelijks eenige kans om arbeid van dezen stam te krijgen, tenzij een middel kan worden uitgedacht om aan den arbeid der slaven te komen. Na een zorgvuldig onderzoek bereken ik ruwweg dat er twintig duizend slaven aan Mankoroane's stam behooren. De mannelijke slaven zouden, meen ik, gewillig zijn om te werken, waren zij vrij. Thans mogen zij niet zonder verlof hunner meesters werken, en zelfs dan wordt alles wat zij verdienen het eigendom van den meester.

"Volgens Batlapin-wet heeft de slaaf geen vrouw, kinderen of eigendom. De slaven en slavinnen leven te zamen en hunne kinderen behooren aan den meester van den man. Indien een slaaf voor eenigen tijd uit het land gaat en terugkeert met een vrouw uit een anderen stam, of uit een der aangrenzende staten, wordt de vrouw bij zijn terugkeer het eigendom van des mans meester. Ik ken één geval van dien aard, hoewel ik geloof dat het zeer zeldzaam is.

"De Batlapinsche mannen dragen bijna allen kleederen, in vele gevallen van Europeesch fabrikaat, doch meestal bestaat hun kleeding uit een vellen baatje en broek. Den slaven wordt niet veroorloofd kleederen te dragen dan alleen met speciaal verlof van den meester, en dan nog loopen zij gevaar dezelve te verbeuren wanneer de meester zulks verkiest.

"De bevolking van Taungs is waarschijnlijk tusschen 5,000 en 6,000 en Mankoroane's vrije onderdanen tellen welligt ongeveer 10,000 of 12,000. Rekenen wij twee slaven voor elken vrije (een zeer lage begrooting) dan bekomen wij omtrent 20,000 slaven.

"Mankoroane's stam is het vuilste, luiste en over het algemeen het diepst gezonken en onnuttigste volk dat ik heb bezocht, en toch bouwt het enorme quantiteiten graan in goede jaren. Dit jaar was er een bijzonder slechte, en ik verwacht dat eer groote getallen Batlapins dezen winter genoodzaakt zullen worden naar de Diamantvelden om werk te gaan. Onder de Batlapins berust de magt over leven en dood bij het opperhoofd en den raad. Zij begraven hun dooden in een zittende houding, gewend naar het Noord Oosten, omdat, volgens hunne overlevering, zij oorspronkelijk uit die rigting kwamen, en de woning van den geest daar is gelegen."

Dit rapport van den landmeter Bailie verschilt erg van 's heeren Forster's beschrijving van hun toestand, en de barbaarsche moorden en verminkingen welke voorleden jaar en gedurende den oorlog plaats vonden, bewijzen dat het beetje beschaving dat zij in den laatsten tijd mogten hebben opgedaan zeer ondiep is.

Dat de naturellen malkaar even slecht behandelen als van de Boeren beweerd wordt, daaromtrent haal ik den WelEerw. John Mackenzie aan, wiens pamphlet de speech van den heer Forster inspireerde. Schrijvende aan Kolonel Lanyon, toenmaals Gouverneur van Griqualand West, omtrent den toestand van zijn distrikt, en toen, even als nu, aanbevelende, dat wij het land zouden overnemen, zeide hij, de wetten beschrijvende welke voor het bestuur zouden noodig zijn:—

"Tevens behoort bepaald te worden dat niet meer dan 7 of 8 hutten zullen worden gebouwd op ééne plaats. De ingekankerde begeerte van alle naturellen om armeren en zwakkeren dan zij zelven bijeen te zamelen, en hen tot vazallen te maken behoort onuitvoerbaar en onwettig gemaakt te worden."

Indien dit het geval is zelfs wanneer zij twee geslachten aaneen het voordeel van zendelingswerk en van eene opleiding door zendelingen gehad hebben, wat moet dan de toestand zijn van hen die deze voordeelen niet hebben genoten, wier hoogste idealen oorlog en roof zijn, en die steeds aan 't vechten zijn onder malkander?

Ik haalde reeds het getuigenis aan van den Gouverneur van de Transvaal zamen met zijn raadgeving om het "Keate Award Territory", of Bechuanaland, weer in de Transvaal op te nemen. Op 19 Febr., 1879, verzond Sir Bartle Frere een depêche van Kolonel Lanyon (nu Sir Wm. Owen Lanyon), den Gouverneur van Griqualand West, mede aanbevelende het gewest in te lijven bij de Transvaal of anders bij zijne eigene Kolonie. Hij zegt (C 2454, p. 27):—

"Mankoroane is magteloos, hetzij ten goede of ten kwade, en is, gelijk alle andere Batlapinhoofden, enkel een kaartemannetje in handen van de onruststokers in zijn stam."

Hij vervolgt:—

"Ongelukkig hebben daden van geweld en moord ons verpligt deze Batlapin-gewesten binnen te trekken, en de geweldplegers zijn ten onder gebragt. De anderen, die wegens hunne inherente zwakheid, een zeer twijfelachtige onzijdigheid bewaarden, hebben weder gepetitioneerd om te worden gebragt onder het vreedzaam bewind van Hare Majesteit. Nu terug te treden zou door hen aan onze zwakheid geweten worden. De opperhoofden, reeds voorheen zwak, zouden nu magteloos ten goede zijn, en het gevolg zou zijn een toestand van wanorde die noodlottig zou zijn voor de beschaving en gevaarlijk voor de aangrenzende gewesten.

"Wanneer ik dat schrijf dan wil ik niet dat Uwe Excellentie zal gaan denken dat ik het land met geweld wil genomen hebben, om alzoo den naturel te verdringen ter wille van den blanke. Integendeel ik zou zelfs niet één persoon willen verdrijven of één akker vervreemden. Er is grond in overvloed voor een aanmerkelijke blanke bevolking zonder verdrijving der naturellen."

Wegens deze rapporten kreeg Sir George Colley te beslissen over de toekomstige positie des lands. En hij stelde Kolonel Moysey aan om te rapporteren over de relatieve verhouding van de blanke en gekleurde ingezetenen, maar voordat Sir George Colley tot een besluit kon geraken begonnen de boeren hun onafhankelijkheidskrijg en werd hij doodgeschoten op Amajubaberg.

Gedurende dien krijg wilden eenige van de naturellenhoofden in het gewest deelnemen aan den strijd; en de Transvaalsche Regering beweert dat zij daartoe werden aangehitst door de Britsche naturellen-agenten. Het gedrag van diezelfde agenten heeft sedert getoond dat er waarschijnlijk degelijke redenen waren voor de bewering. Sir Evelyn Wood rapporteerde (C 3098, p. 3) "dat Montsioa gedurende den oorlog bereid was, om de wapens op te nemen en zamen te werken met het Engelsche garnizoen te Potchefstroom, maar werd teruggehouden door de instructiën aan onze Gouvernementsbeambten."

(Wordt vervolgd).

Allerlei uit Hollandsche Bladen.

FIJN BEDROG.

— *Figaro* deelt als een voorbeeld van praktijken, die soms in den kunsthandel toegepast worden, het volgende verhaal mede:—Een makelaar, D. genaamd, had een overeenkomst gesloten met een armen schilder, waarbij deze zich, tegen een salaris van 2 fr. per uur, verbond, om uitsluitend voor hem te werken. De schilder maakte militaire stukken en de makelaar veranderde, zoodra hij de schilderijen in zijn bezit had, den naam van den kunstenaar in dien van *Florimond*. De stukken van Florimond maakten langzamerhand opgang en zij werden goed betaald. De makelaar maakte goede zaken; maar ondertusschen werkte de schilder, van dat alles onbewust, voort tegen zijn traktement van 2 fr. per uur. Dat duurde zoo een jaar of zes. Toen kwam de kunstenaar toevallig in het salon en daar ontdekte hij een van zijne schilderijen met den veranderden naam. Hij zocht het adres van Florimond en vond dat bij een geachten kunsthandelaar, Bernheim, in de *Rue Lafitte*. Daar helderde zich alles op. De kunsthandelaar had niets van het bedrog geweten. De makelaar was wel genoodzaakt te bekennen, en de schilder, die hem eerst in regten wilde vervolgen, zag van het plan af, onder voorwaarde, dat hunne overeenkomst ontbonden zou zijn. Hij teekende nu zijn gunstig bekende stukken met zijn eigen naam *Beauquesne.*

EEN ZONDERLINGE UITSPRAAK.

— Voor een Russisch vrederegter—aldus verhaalt de *Swet Gazeta*—stond een boerin teregt onder beschuldiging van diefstal. Zij bleef tot het einde alle schuld ontkennen, en het was ook door de verklaringen der getuigen niet te bewijzen, dat zij schuldig was. Maar niettegenstaande dit alles, velde de regter het volgende vonnis. "De schuld der beklaagde is wel niet bewezen, maar in aanmerking genomen, dat zij niet mooi is en evenals alle leelijke meisjes gaarne zoo spoedig mogelijk aan den man wil komen, kom ik tot het besluit, dat zij den diefstal gepleegd moet hebben, om door middel van het gestolen geld te trouwen. Daarom veroordeel ik haar tot vijf maanden gevangenisstraf."

VERLOREN.

— Een zonderling toeval heeft gewild dat, toen bij de begrafenis van den onlangs gestorven hertog van Brunswijk, kroon en scepter naar gewoonte voor den lijkstoet moest gedragen worden, deze insigniën van elk regerend vorst nergens te vinden waren. Hoe men ook zocht, de kroonsieraden waren verdwenen en nergens te vinden. Zoo moest de laatste vorst van den eens zoo magtigen Welfen-stam ter aarde besteld worden, terwijl een tooneelkroon voor den stoet werd gedragen, waarop te lezen stond: Eigendom van het Hoftheater No. 93. Daarbij moest men zich ook met eene koningskroon behelpen, omdat in den voorraad kronen van het hoftheater geen hertogskroon te vinden was.

DOCHTERS VAN ZUID AFRIKA, wenscht gij geroemd te worden wegens uwe haren, weelderig, dik begroeid, op zijde gelijkende, gebruikt Hope's Haar-herstel-middel. Dr. C. F. Juritz & Co., agenten.—*Adv.*

Gedrukt en Uitgegeven door JAN REGTER handelende onder den stijl of de firma van HOFMEYR & REGTER, Groentenplein, Kaapstad.